

ROZSUDEK

Krajského soudu v Hradci Králové

ze dne 11. 11. 2013

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 11.11.2013

sp. zn./č. j.:

52 A 42/2013-39

Související legislativa ČR:

§ 125a zákona č. 361/2000 Sb.

Související judikatura ČR:

4 Aps 8/2013-35 - Přestupky - zákon č. 200/1990 Sb.

Právní věta:

Písemné potvrzení a převzetí kauce ve smyslu § 125a odst. 3 zákona č. 361/2000 Sb. nelze ztotožňovat s existencí podmínek pro výběr kauce dle § 125a odst. 1 věty první téhož zákona. Nedostatky potvrzení neznamenají automaticky nesplnění podmínek pro výběr kauce, neboť jejich splnění lze doložit i jiným způsobem (oznámení o přestupku, výpověď zasahujícího policisty, audio- nebo videonahrávka z místa).

Krajský soud v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jana Dvořáka a soudkyň Mgr. Moniky Chaloupkové a JUDr. Petry

Venclové, Ph.D., ve věci žalobce: M. H., zastoupen JUDr. Irenou Wenzlovou, advokátkou, se sídlem Sovova 709/5, 412 01 Litoměřice, proti žalovanému: Krajské ředitelství policie Pardubického kraje, se sídlem Na Spravedlnosti 2516, 530 48 Pardubice, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného spočívajícím ve výběru kauce ve výši 6.000 Kč od žalobce jako řidiče motorového vozidla

dne 8. 6. 2013, v době kolem 15:33 hodin, na silnici I/36, v obci Pardubice, ul. Nádražní ve směru na Hradec

Králové, poblíž nákupního centra Globus-Baumarkt, takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení a žalovanému se toto právo nepřiznává.

Odůvodnění:

Žalobou podanou u nadepsaného soudu dne 6. 8. 2013 se žalobce domáhal určení nezákonnosti zásahu provedeného policistou Krajského ředitelství policie Pardubického kraje dne 8. 6. 2013, v době kolem 15:33 hodin, na silnici I/36, v obci Pardubice, ul. Nádražní ve směru na Hradec Králové, poblíž nákupního centra Globus-Baumarkt, a spočívajícího ve výběru kauce ve výši 6.000 Kč od žalobce jako řidiče motorového vozidla (žalobce takto nezákonný zásah konkretizoval v úvodu žaloby, v žalobním petitu popsal zásah jiný, nicméně i s ohledem na vyjádření žalovaného ze dne 6. 9. 2013 a jím předložený správní spis je žaloba jasná, nevzbuzující pochybnosti o tom, vyslovení nezákonnosti jakého zásahu se žalobce domáhá - poznámka soudu). Žalobu žalobce odůvodnil následujícím způsobem:

Podle § 125a odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "silniční zákon"), jsou policisté oprávněni vybrat kauci pouze od osoby, u níž je důvodné podezření z vyhýbání se přestupkovému řízení, přičemž toto podezření musí v potvrzení o převzetí kauce odůvodnit. V žalobcově případě žádné podezření neexistovalo a výběr kauce tak byl nezákonný. Věta "z chování, jednání a vystupování řidiče na místě" nemůže jako zdůvodnění kauce obstát, neboť jde o pouhé obecné tvrzení, které důvodné podezření neodůvodňuje.

V praxi se kauce ukládá zejména v případech, kdy není možné řidiči doručit předvolání a rozhodnutí fikcí, neboť přestupce s trvalým bydlištěm na území ČR se správnímu řízení nemůže vyhnout, když mu lze doručit fikcí, věc projednat v jeho nepřítomnosti a jeho neúčast na jednání nelze jako vyhýbání se přestupkovému řízení interpretovat.

V daném případě policisté institut kauce zneužili, neboť tuto vybrali nikoliv pro důvodnost podezření, ale jako odplatu za to, že se žalobce nechtěl na místě k přestupku vyjádřit a podepsat oznámení o přestupku.

Uložená kauce nesledovala ústavně schválený účel, policista jednal dle vlastní libovůle, nikoliv dle zákona, a tedy jeho jednání je třeba prohlásit za nezákonné.

Žalovaný se k žalobě vyjádřil podáním doručeným soudu dne 6. 9. 2013, jímž navrhl žalobu zamítnout jako nedůvodnou. K žalobním tvrzením uvedl následující argumentaci:

Potvrzení o výběru kauce je pouze potvrzením a nelze na něj klást požadavky jako na správní rozhodnutí. Důvodné podezření vycházelo z jednání, chování a vystupování žalobce, jak je v potvrzení uvedeno.

Neexistence bydliště přestupce na území ČR nemůže být jediným hlediskem pro založení důvodného podezření z vyhýbání se přestupkovému řízení, pro tento závěr nic nesevřdí.

Žalobce se odmítl k podezření z přestupku vyjádřit, odmítl podepsat oznámení o přestupku, obsahující též poučení o doručování, čímž vytvořil překážku k doručování a zesílil důvodné podezření, že se bude vyhýbat přestupkovému řízení, neboť trvalý pobyt je evidenčním údajem a nemusí být zákonitě adresou pro doručování. Správní orgán může projednat věc v nepřítomnosti přestupce, ovšem pouze tehdy, je-li přestupce řádně předvolán a k projednání se nedostavil bez náležité omluvy nebo důležitého důvodu. K řádnému předvolání přitom v řadě případů nedojde z důvodu obstrukcí ze strany přestupce. Kauce má zabránit právě tomu, aby přestupce bojkotoval řízení takovým způsobem, že znemožní projednání věci (viz též důvodová zpráva k zákonu č. 411/2005 Sb.).

Tvrzení, že kauce je odplatou za odmítnutí se vyjádřit k věci a nepodepsání oznámení o přestupku, je pouhou žalobcovou spekulací, ničím nepodloženou. Těžko si lze představit, proč by tento žalobcův postoj měl policistům vadit.

Výběr kauce sledoval ústavně aprobovaný účel, nebyl libovůlí policisty. Policejní hlídka naměřila žalobci rychlost 135 km/hod (po odečtení tolerance 131 km/hod) v místě, kde je nejvyšší dovolená rychlost 80 km/hod. Za tento přestupek žalobci hrozila pokuta v rozmezí od 5.000 do 10.000 Kč a též zákaz řízení motorových vozidel v rozmezí od 6 měsíců do 1 roku.

Žalobce prohlásil, že s přestupkem nesouhlasí, řidičský průkaz jej živí a nemůže si dovolit o něj přijít, odmítl podepsat poučení o doručování a v souvislosti s celkovým postojem založil podezření, že se bude vyhýbat přestupkovému řízení. Z tohoto důvodu byla kauce vybrána.

Policista jednal v rámci zákonem stanovených pravomocí, sledoval zákonný účel (dostavení se žalobce k projednání přestupku, aby nedošlo k zániku odpovědnosti za tento přestupek) a zasáhl žalobcova práva jen v míře nezbytné pro naplnění účelu zákona. Kaucí se majetek žalobce nesnížil, tato mu bude vrácena, pokud nebude uznán vinným z přestupku, v opačném případě bude započtena na uloženou sankci. Kauce může propadnout toliko v případě žalobcových obstrukcí (§ 125a odst. 6 silničního zákona).

O žalobě soud rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 zákona číslo 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "s. ř. s."), bez jednání, když účastníci řízení s tímto postupem výslovně souhlasili (žalobce podáním ze dne 20. 8. 2013 a žalovaný podáním ze dne 30. 8. 2013). Soud přitom v souladu s § 87 odst. 1 části věty za středníkem s. ř. s. vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době zásahu, neboť žalobce se žalobou domáhal toliko určení, že zásah byl nezákonný, jak mu ostatně umožňuje s účinností od 1. 1. 2012 ustanovení § 87 odst. 1 s. ř. s. Tedy soud vycházel ze skutkového a právního stavu k datu 8. 6. 2013, kdy došlo k vybrání kauce. Dospěl přitom k následujícím skutkovým a právním závěrům:

Podle § 125a odst. 1 věty první silničního zákona: "Policista je oprávněn vybrat od řidiče motorového vozidla podezřelého ze spáchání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, u kterého je důvodné podezření, že se bude vyhýbat přestupkovému řízení, kauci od 5 000 Kč do 50 000 Kč, nejvýše však do výše hrozící peněžní sankce za spáchaný přestupek."

Podle § 125a odst. 2 silničního zákona: "Složení kauce je zárukou, že se řidič uvedený v odstavci 1 dostaví ke správnímu orgánu k projednání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích."

Podle § 125a odst. 3 silničního zákona: "Při výběru kauce policista poučí řidiče o důsledku vybrání kauce a podmínkách jejího vracení a vystaví písemné potvrzení o převzetí kauce. V písemném potvrzení musí být uveden důvod uložení kauce. Písemné potvrzení se vystavuje ve třech vyhotoveních."

Z citovaných ustanovení silničního zákona vyplývá, že vybrání kauce je možné za splnění těchto podmínek:

- řidič motorového vozidla je podezřelý ze spáchání konkrétního přestupku proti bezpečnosti a plynulosti na provozu na pozemních komunikacích,

- u řidiče je důvodné podezření, že se bude vyhýbat přestupkovému řízení.

Kauce přitom musí být uložena v rozmezí 5.000 až 50.000 Kč, nejvýše ve výši hrozící peněžní sankce za spáchaný přestupek. O převzetí kauce pak musí být vystaveno písemné potvrzení s uvedením důvodu uložení kauce.

V projednávané věci žalobce tvrdí, že nebyly splněny zákonné podmínky pro výběr kauce, neboť neexistovalo důvodné podezření, že se bude vyhýbat přestupkovému řízení.

Poukazuje přitom na potvrzení o převzetí kauce.

Pokud se týká tohoto potvrzení, je v kolonce "důvod vybrání kauce" nejprve popsán skutek, v němž je policistou spatřován přestupek, a to včetně ustanovení silničního zákona, jehož porušení se žalobce popsaným jednáním dopustil. K důvodům, na jejichž základě policista dospěl k důvodnému podezření, že se žalobce bude vyhýbat přestupkovému řízení, je uvedeno toto: "Z chování, jednání a vystupování řidiče na místě přestupku."

Ustanovení § 125a odst. 3 silničního zákona ukládá policistovi povinnost v potvrzení uvést "důvod uložení kauce", aniž by kladlo konkrétní nároky na to, jak obsáhle a podrobně má být tento důvod specifikován. Vzhledem k charakteru potvrzení a podmínkám, za nichž je vystavováno (viz argumentace níže), postačí plně stručné odůvodnění výběru kauce, ze kterého bude patrné, že podmínky pro výběr kauce specifikované v § 125a odst. 1 silničního zákona byly splněny, konkrétně, že kauce byla vybrána od řidiče motorového vozidla podezřelého ze spáchání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu a policista pojal z nějakých konkrétních důvodů podezření, že se tento řidič bude vyhýbat přestupkovému řízení. V dané věci byl v potvrzení popsán přestupek, z něhož byl žalobce podezřelý (překročení rychlosti), a rovněž byly specifikovány důvody, na základě kterých policista usoudil, že se žalobce bude vyhýbat přestupkovému řízení (chování, jednání a vystupování řidiče na místě). Takovéto odůvodnění vybrání kauce v předmětném potvrzení je podle soudu zcela dostačující, potvrzení je v souladu se zákonem. Žalobce nepovažuje "chování, jednání a vystupování" za dostatečně konkrétní odůvodnění důvodného podezření, soud je ovšem jiného názoru. Především je nutné si uvědomit, za jakých okolností došlo k výběru kauce. Žalobce byl zastaven na silnici poté, co mu byla naměřena rychlost vyšší než povolená. Nešlo tedy o jednání v klidu kanceláře, ale o rychlé řešení přestupku na místě, kdy přicházely v úvahu dvě možnosti - vyřízení v blokovém řízení či postoupení k přestupkovému řízení před obecním (městským) úřadem. Důvodné podezření, že se žalobce bude vyhýbat přestupkovému řízení, mohl policista nabýt především z jednání žalobce, z toho, jaký postoj k celé věci zaujímá, jakým způsobem komunikuje (např. tón a způsob vyjadřování), jak se celkově chová. Pokud pak ze žalobcova jednání nabyl dojmu, že tento se bude snažit zmařit přestupkové řízení a dosáhnout tak zániku odpovědnosti za přestupek, zcela oprávněně přikročil k vybrání kauce. Shrnul-li policista své postřehy a vjemy do vyjádření "z chování, jednání a vystupování řidiče na místě", jedná se o dostačující odůvodnění důvodného podezření z následného vyhýbání se přestupkovému řízení. Podrobný popis bezprostředního vnímání osoby řidiče v potvrzení překračuje policistovu zákonnou povinnost a nelze ho po něm, v podmínkách, za nichž bylo potvrzení vystaveno, ani požadovat. Potvrzení není rozhodnutím, je pouhým dokladem o vybrání kauce, a nelze na něj klást nároky jako na meritorní správní rozhodnutí. Současně je třeba zdůraznit, že potvrzení o kauci a splnění podmínek pro výběr kauce nelze směšovat. I kdyby potvrzení nedostalo zákonným nárokům, neznamenalo by to automaticky nezákonnost výběru kauce, neboť nedostatky potvrzení neznamenají neexistenci důvodů pro výběr kauce. Jinými slovy řečeno, potvrzení může doložit existenci těchto důvodů, ovšem tato může být doložena rovněž jinak. I v případě zcela chybějícího potvrzení může být stále kauce vybrána v souladu se zákonem, přičemž důvodnost podezření z vyhýbání se přestupkovému řízení vyplyne např. z oznámení o přestupku, výpovědi policisty, audio- či videonahrávky z místa. V tomto konkrétním případě ostatně policista sdělil důvody, které ho vedly k podezření, že žalobce se bude vyhýbat přestupkovému řízení, též v úředním záznamu ze dne 9. 6. 2013, do něhož výslovně napsal: "Po seznámení s podezřením ze spáchání přestupku řidič prohlásil, že nesouhlasí s přestupkem. Na místě dále řidič uvedl, že ho řidičský průkaz živí, že nemůže si dovolit o něj přijít. Bylo tedy sepsáno Oznámení o přestupku, s kterým byl řidič seznámen, odmítl však se vyjádřit a podepsat..... Z důvodu jeho jednání, chování a vystupování na místě přestupku bylo poято důvodné podezření, že se bude řidič vyhýbat správnímu řízení a na místě stanovena kauce ve výši 6 000 Kč, kterou zaplatil."

Tvrzení žalobce o tom, že uložení kauce bylo odplatou za nevyjádření se k přestupku a nepodepsání oznámení o přestupku, je toliko nepodloženou spekulací, když k prokázání tohoto tvrzení žalobce nenabízí žádné důkazní prostředky. Ani ze správního spisu předloženého žalovaným nevyplývá žádná skutečnost, z níž by bylo možné usuzovat, že rozhodnutí policisty o výběru kauce od žalobce bylo ovlivněno snahou o odplatu. Soudu navíc není jasné, proč by policistovi mělo vadit, že žalobce se nevyjádřil k přestupku a odmítl podepsat oznámení o přestupku. Ba naopak, s jistou nadsázkou lze konstatovat, že policista měl díky žalobcově přístupu méně práce s vyplňováním předmětného oznámení.

Pokud žalobce tvrdí, že výběr kauce přichází v úvahu zejména v případech, kdy přestupci nelze doručit předvolání a rozhodnutí fikcí, tedy kdy nemá trvalé či jiné dlouhodobé bydliště na území ČR, neboť osoba s takovým bydlištěm v ČR se nemůže přestupkovému řízení vyhnout, hluboce se mylí. Především, neexistence trvalého či dlouhodobého bydliště není obecně překážkou pro to, aby přestupkové řízení proběhlo bez problémů. Pokud daná osoba podezřelá z přestupku spolupracuje, sdělí doručovací adresu (§ 20 odst. 1 ve spojení s § 19 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů - dále jen "správní řád") a na ní přebírá doručované zásilky, nic nebrání tomu, aby přestupkové řízení bylo ve lhůtě dané zákonem č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o přestupcích"), ukončeno. Na druhé straně, existence trvalého či jiného dlouhodobého bydliště nepředznamenává bezproblémový průběh přestupkového řízení.

Naopak, praxe ukazuje, že obstrukce činí právě osoby, které poštu přebírají, ovšem následně opakovaně žádají o odročení jednání, předkládají smyšlené důvody omluvy či zmocňují osoby s doručovací adresou v zahraničí, nejlépe v Panamě nebo na Kanárských ostrovech, které tuto adresu v průběhu přestupkového řízení ještě mění, to vše ve snaze dosáhnout uplynutí jednorocní prekluzivní lhůty pro projednání přestupku (§ 20 odst. 1 zákona o přestupcích) a tedy zániku odpovědnosti za přestupek. Ostatně ani důvodová zpráva k zákonu č. 411/2005

Sb., kterým byla kauce do silničního zákona zakotvena, neuvádí osoby s neexistujícím dlouhodobým pobytem na území ČR jako ty, u nichž převážně bude kauce vybírána. Tyto jsou zmíněny toliko příkladmo, s uvozením "půjde kromě jiného i o řidiče...". Kauce tedy může být uložena jakémukoli řidiči, který je podezřelý ze spáchání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích a u něhož policista nabude důvodného podezření, že se bude vyhýbat přestupkovému řízení.

Policista v daném případě jednal v souladu se zákonem, v mezích zákonem mu svěřených oprávnění, když pro výběr kauce byly splněny všechny zákonem vyžadované podmínky a tento výběr zcela odpovídá zákonem aprobovanému účelu, tedy zajištění účasti žalobce na jednání o přestupku, resp. zamezení ztěžování průběhu přestupkového řízení z jeho strany.

Z důvodů shora podrobně rozvedených shledal soud žalobu nedůvodnou a podle § 87 odst. 3 s. ř. s. ji zamítl.

O nákladech řízení soud rozhodl v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. podle úspěchu ve věci. Neúspěšnému žalobci náhrada nákladů soudního řízení nenáleží, úspěšnému žalovanému jednak podle obsahu spisu žádné náklady řízení nevznikly, zároveň se pak žalovaný podáním ze dne 30. 8.

2013 práva na náhradu vzdal. Soud tedy vyslovil, že žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení a žalovanému se toto právo nepřiznává.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.
